

afleggen. De predikant en zijne Alwine namen het geheim hunner ontmoeting mede in het graf. Mijn oude leeraar echter, die een verre bloedverwant van Alwine was, ontving als erfenis onder anderen ook dezen brief; er bevond zich een beschrijving bij van de ont-

moeting. Toen hij mij tot nut en stichting deze geschiedenis vertelde, eindigde hij met de gedenkwaardige woorden: »Zoo ziet ge, mijn waarde heer hulpprediker, dat oude liefde niet roest, maar zich toch somtijds vergist.»
G. S.

'tZijn niet slechts de spinnen, die de kunst van spinnen verstaan. Gij weet, er zijn ook menschen, die spinnen kunnen. In vroegere tijden, vooral toen het katoen nog niet bekend, althans nog weinig in gebruik was, werd er veel meer gesponnen, dan heden ten dage. Toen zag men bijna in elk huis, in paleizen zoowel als in hutten, een spinnewiel, waarbij men het vlas tot draden spon, waarvan daarna kleedingstukken geweven werden. Tegenwoordig, in Duitschland vooral, spinnen de knechts en meiden van de boeren des winters hun voorraad, en menigmaal heb ik mij in hun gezelschap opgehouden, om de liederen te hooren zingen, die zij daarbij aanhieven, of te luisteren naar de sprookjes en vertellingen waarmede de een den ander onderhield.

Hier te lande ziet men bijna geen spinnewiel meer. Maar al heeft ook de mensch opgehouden met spinnen, sommige dieren aan welke God de Schepper dit werk heeft opgedragen, gaan daarmede rusteloos voort en bekommeren zich nooit om de mode of de

wetenschap, die andere middelen en werktuigen heeft uitgevonden.

In vorige jaargangen van dit tijdschrift heb ik u verteld op welke wijze sommige spinnen haar kunstig web vervaardigen. Sommige spinnen, zeg ik, want niet alle spinnen spinnen webben. Er zijn er, die den heelen dag rondloopen, om jacht te maken op kleine insecten, in plaats van de gewone spinnen, die zich in een hoekje van haar web verborgen houden en plotseling toeschieten, als een ongelukkige vlieg in hare uitgespannen draden verdoold geraakt.

Over spinnen zal ik dus heden zwijgen. Maar ik wil u iets vertellen van andere dieren, die ook de kunst van spinnen verstaan.

In de eerste plaats de *Wilgenhoutrups*. Deze rups is de larve van een onzer grootste nachtvlinders, die door de natuurkundigen *Cossus ligniperda* L. genaamd wordt en voornamelijk op wilgen leeft, ofschoon men haar ook wel op populieren, noten- en appel- en pereboomen aantreft. Deze vlinder legt des zomers zijne eieren in de spleten van den

door hem gekozen boom. Hij (eigenlijk zij, want 't is altijd de moederkapel die de eieren legt) doet dit door middel van een legbuis, die zij naar willekeur kan verlengen en tot diep in den boom doordringt. Wanneer die eieren op de bestemde plaats zijn gebracht, bestrijkt de moeder ze met een kleverig vocht, waardoor zij vast gehecht worden en beschut zijn tegen den indringenden regen. De jonge rupsen komen spoedig door de warmte uit en beginnen eerst den buitenkant van het hout te doorknagen en daarna gaan zij al dieper en dieper tot in het midden van den boom. Gewoonlijk maken zij dubbele gangen, waarvan er eene dient, om hare uitwerpselen daarin te bergen, zindelijk als de dieren zijn en waarin zij tot voorbeeld kunnen strekken voor menig mensch. Nu begrijpt gij best, dat dit doorknagen van het hout niet tot voordeel van den boom is, en als gij eens bij een wilg staan blijft, zult gij wel de groote gaten en gangen zien door de rupsen gevormd, welke gaten en gangen den boom doen rotten. Drie jaren lang knaagt de rups voort, en zij doet dit met zulk een kracht, dat men dat knagend geluid best kan hooren. Daarna spint zij zich in een cocon, in een der gangen, en vermengt het spinsel met houtraspel, om het cocon recht stevig te maken. Drie of vier weken later komt de vlinder uit de pop te voorschijn en zet het werk voort hem door den Schepper aangegeven. Ik moet u echter nog een merkwaardige bijzonderheid mededeelen. Wanneer men zulk een rups zet in een glazen vat (een confituur-flesch b.v.) tegen welks wanden zij wegens de gladheid niet opkruipen kan, dan verraaft zij een slimheid, die men van zulk een dier niet verwachten zou. Zij begint dan een spinsel uit te schieten, draaden, die zigzagswijze loopen en een soort van ladder vormen, waar langs zij opklimt en aldus den mond der flesch bereikt. Men meent haar dan gevangen te hebben, maar zij is ontsnapt.

Er zijn nog meer vlinders, die spinnen kunnen, b. v. de ringvlinder, de processievlinder, de rups van den Zijdespinner, het Nachtpauw-oog, eenige motten enz. enz. Maar

daar ik den arbeid dezer dieren reeds in vroegere jaargangen uitvoerig beschreven heb, wil ik er u thans niet meê bezig houden. Alleen moet ik nog iets zeggen van de zijrups. Wanneer een jongen zijn zijden dasje of een meisje haar zijden knoopdoekje om den hals slaat, denken zij daar zelden bij, dat deze voorwerpen verkregen zijn ten koste van het leven van vele zijrupsen, die zich een kleed van zijde hadden gesponnen, niet om daarmede te pronken, maar als een soort van doodskleed, dat verscheurd wordt als zij uit haar gesponnen graf opstaan. Zulk een rups spint zich in, zoodra zij gevoelt dat het tijd wordt zich voor hare ontwikkeling tot vlinder voor te bereiden. Eerst maakt zij een laag van los spinsel, gele vloszijde, sterk genoeg om haar cocon (pop) te bevestigen aan een blad of tak in de vrije natuur. Daarbinnen tegenaan — zegt een natuurkundige — legt zij dan een dichter en regelmatig weefsel van witte kleur, dat gevormd wordt door een enkelen draad, die wanneer men dezen afhaspelt, 't geen gemakkelijk geschieden kan, een lengte tot bij de 300 meters heeft. Het spinsel door dezen enkelen draad teweeggebracht, wikkelt zij om den cocon heen en wel met een ijver, geduld en kunstvaardigheid, waarover ieder die het ziet, verwonderd moet staan. Deze cocon levert de eigenlijke zijde op. In vroeger jaren heb ik een en ander uitvoeriger beschreven en tevens de jongelieden opgewekt zijderupsen te kweken, 't geen niet moeilijk is, wanneer men haar van moerbeibladeren kan voorzien, ze in een luchtige doos, met ijzergaas bedekt, opsluit en ze rein houdt.

Alsdan kan men haren arbeid gadeslaan en ook tevens zien hoe zij hare zijde vervaardigen. Sommige jongelieden hebben zich hiermede ook bezig gehouden en een zijdespinsel verkregen, waarvan zij mij eenige vlosjes hebben toegezonden, die ik tot aandenken heb bewaard.

Onder de torren is het vooral de groote zwarte watertor, die de kunst van spinnen verstaat en zich een nest weet te spinnen. Wanneer gij van den zomer eens langs een sloot, of vijver wandelt, moet gij uw oog

eens vestigen op het zoogenaamde eendekroos, of gij daar niet iets tusschen de fijne groene blaadjes ziet, dat niet op een blad gelijk. Alsdan zal het u opvallen hier en daar een rond bruinachtig voorwerp te zien, waarboven een klein mastje uitsteekt. Dat voorwerp is een nestje, dat door de vrouwelijke watertor, door de natuurkundigen *Hydrophilus piceus* L. geheeten, onder water gesponnen wordt en bedekt is met eene lijmige stof, ondoordringbaar voor het water. Het genoemde mastje dient waarschijnlijk om lucht te brengen in het nestje en dit drijvende te houden. Nu is de vraag: hoe kan die tor onder water een nestje spinnen? Ik zal trachten u dit duidelijk te maken, waarbij gij onthouden moet, dat het spintoestel van deze tor niet zooals bij de zijderups in hare monddeelen, maar in haar achterlijf te zoeken is. Wanneer de tijd daar is, dat de moedertor hare eieren moet leggen in het nestje, dan laat zij uit hare achterdeelen eenig spinsel schieten, dat zij om haar buikoppervlakte heenwikkelt door er zich in en om heen te draaien. Op deze wijze vormt zij een soort van zakje, dat haar achterlijf omgeeft en waarmede zij in nagenoeg drie uren gereed is. Is dit zakje klaar en stevig met kleverig vocht bevestigd, dan trekt zij zich langzaam terug, waarbij zij tevens hare eieren, soms vijftig in getal, afzondert en die in het nestje rangschikt. Is zij hiermede gereed, dan spint zij de opening dicht met lijmerige draden, die tegelijk een plaatje vormen waarop het mastje moet rusten, dat ook van spinnedraden vervaardigd wordt. Dit nestje is dus de wieg, waarin hare eieren liggen en dat tegen het water bestand is. Uit die eieren komen later de larven te voorschijn, die het nestje doorbreken en zich voeden met kleine insecten, waterslakjes en dergelijke diertjes, totdat zij volwassen zijn en zich in de aarde verpoppen, waaruit later de kevers te voorschijn komen.

Misschien herinnert zich deze of gene van mijne lezers wat ik hun vroeger verteld heb van het koolwitje, van de witte kapel, die men des zomers, vooral ten tijde wanneer de velden met koolplanten bedekt zijn, bij honderden ziet rondfladderen. Op

die koolplantjes azen de Witjes. Dat wil zeggen, zij eten de kool niet op, maar zij weten door het instinct, hun door den Schepper ingeplant, dat hunne jongen alleen leven kunnen van koolbladeren. Om die reden fladdert de moederkapel boven een koolveld en als zij een geschikt blad gevonden heeft, legt zij op de onderzijde daarvan hare eieren. Zij legt die eieren nooit op den bovenkant, opdat de regen de eieren niet zou losmaken en wegspoelen. Uit die eieren komen dan rupsjes, die dadelijk aan het eten gaan, en als er velen zijn een heel koolveld kunnen vernielen. Hebben de rupsen genoeg gegeten, dan verlaten zij het veld en zoeken een plaatsje op, waar zij zich aan een draadje, aan een takje, ergens aan een kozijn of waar ook, kunnen ophangen, tot pop worden en aldus den tijd afwachten, dat zij in een vlinder veranderd worden.

Nu begrijpt gij best, dat deze koolrupsen zeer schadelijk zijn voor den landbouw, en dat gij in den herfst geen lekkere gestoofde kool kunt eten, als de rupsen alles verslonden hebben. Maar hoe dan? Is er geen middel om de witjes te verdelgen of hen te beletten de eieren op de koolbladeren te leggen? Hierop is moeilijk een antwoord te geven. De witjes zijn soms zoo talrijk, dat zij zich bij groote zwermen vertoonen, en wie is dan in staat ze te pakken en te dooden? Ook is het niet doenlijk al de koolbladeren met 't een of ander vocht te bedekken of te besproeien waarvan de witjes afkeerig zijn. Men kan hun dus niet beletten de eieren op de koolbladeren te leggen, en het eenige wat den mensch in dit geval overblijft, is 's morgens vroeg de rupsjes van de bladeren af te lezen en ze te vernielen, 't geen een zeer vermoeiend en tijdroovend werk is.

Staat dus de mensch machteloos tegenover deze vijanden, God heeft echter een middel gegeven, om aan hun vernielingswerk perk en paal te stellen. Hij heeft kleine wezens geschapen, die de vijanden zijn van de koolrupsen. Die kleine wezens zijn sluipwespen, mooie fijne diertjes, die bij honderden rondvliegen en overal zoeken naar koolrupsen. De moederwesp vervolgt zulk

een rups, zoodra zij ziet, dat deze rondkruipt om zich te verpoppen, vliegt op haar af, steekt haar met een fijn angeltje en legt tegelijk een eitje in de gemaakte wonden. Dit herhaalt zij zoolang tot zij denkt, dat er nu genoeg van hare eieren op de rups liggen. Door de warmte komen deze eieren spoedig uit, worden larven en beginnen nu de nog steeds voortkruipende rups, eerst van buiten en daarna van binnen, bij levenden lijve te verslinden, zoodat er van de rups nagenoeg niets meer te zien is dan de huid. Alsdan hebben de larven ook genoeg gegeten en beginnen zich te verpoppen, waartoe zij een zijdeachtig, licht geel spinsel vervaardigen, binnen hetwelk de cocoon rusten kan.

Wanneer gij nu met een voor de natuur belangstellend oog door de velden wandelt en gij ziet hier en daar zulk een kaal gevreten rups ergens hangen of liggen, dan zult gij ook wel die geelzijden spinsels ontdekken en weet gij dan tevens wat deze zijn. Die spinsels zijn de poppen van sluipwespen, die als zij uitkomen dadelijk er weer op uitgaan, om rupsen te zoeken en te doodden.

Hoe wonderbaar, hoe schoon zijn toch des Heeren werken! En hoe jammer is het dat er zoo weinig op gelet wordt. Men berooft zich hierdoor van een genot, dat veel edeler is dan de schoonste muziek ons verschaffen kan.

VAN NIEMAND EN VAN IEMAND.

Niemands poesje dwaalde rond
Op den dik besneeuwden grond;
Niemands poesje had verdriet,
Want waarheen, dat wist zij niet.
Niemands poesje riep: »miauw!
Iemand helpe mij toch gauw!»
Iemand die voor 't venster zat
En een hart voor poesjes had,
Zag naar buiten op de gracht,
Hoorde Niemands poesje's klacht,
Vroeg niet eerst om hulp of raad,
Maar liep daad'lijk naar de straat.
Greep vol meêlij Niemands kat,
Die besneeuwde pootjes had,
Bracht haar bij een warme test;
Niemands poesje had het best,

Kreeg wat melk en ook beschuit:
Niemands lijden was nu uit,
Denkt gij, maar 't was niet zoo gauw.
Iemands hondje riep: »Wou! Wou!»
Was jaloersch op Niemands kat,
Wou dat die op zolder zat.
Iemand zei toen tot Wou-Wou:
»Hier is plaats voor poes en jou.»

Niemands poesje bleef in huis
En ving later meen'ge muis.

Weet je wie die Iemand was,
Die bij 't venster zat en las?
't Was een meisje lief en zoet,
Met een blij en vroom gemoed.

DE DONKERE SPELONK.

EEN SPROOKJE.

I.

Eenmaal in het jaar geef ik een sprookje ter afwisseling. Sprookjes, namelijk *goede sprookjes*, hebben meestal een diepen zin en wekken het nadenken op. Vooral is dit

het geval met het sprookje, dat ik aan een Engelschen schrijver ontleend heb en 't welk ik u thans wil vertellen. Aan het slot gekomen, moet gij dan eens even nadenken, om den diepen zin daarvan uit te vorschen en wil ik er u wel bij helpen.

Vele jaren geleden, toen de menschen nog